

Gemeenteraadsverkiezingen

**21 maart
2018**

***CDA houdt
Noordoostpolder
in beweging***

CDA houdt de Noordoostpolder in beweging

Voor u ligt het verkiezingsprogramma 2018-2022, waarmee het CDA in de gemeente Noordoostpolder de verkiezingen van 21 maart 2018 en de daarop volgende raadsperiode ingaat.

De totstandkoming van het programma is afwijkend van wat er in voorgaande jaren gebeurde. Voor het eerst in de geschiedenis van onze afdeling is het programma van onderaf opgebouwd. Op 2 september 2017 is er een G100 geweest, waar betrokken burgers van de Noordoostpolder, leden maar ook niet-leden, konden aangeven wat er naar hun mening in het verkiezingsprogramma zou moeten, en hoe belangrijk ze de punten vonden die zij of anderen aandroegen. Deze G100 is opgezet naar het voorbeeld van de G1000 waarmee het landelijke CDA in 2016 de vorming van het programma begon. De thema's waarover gesproken is zijn ook hetzelfde; zij vormen als het ware het DNA van onze partij. Die vijf CDA-thema's ziet u in de titels van de hoofdstukken van ons conceptprogramma terugkeren.

Met de input van die dag is de programmacommissie, bestaande uit Hennie Bogaards, Marian Uitdewilligen, Johan Goos, Frans van Erp, Theo Groen en Harrie Scholtmeijer aan de slag gegaan. Naast redactionele wijzigingen hebben zij hier en daar de opmerkingen van experts en de leden van de huidige raadsfractie en de wethouders verwerkt. Op de ALV van 30 november 2017 volgde de definitieve vaststelling van het verkiezingsprogramma.

Het Bestuur van de Afdeling Noordoostpolder is eenieder die heeft bijgedragen aan het programma, en in het bijzonder de leden van de programmacommissie, erkentelijk voor hun inzet. Wij hebben er vertrouwen in dat dit programma zal bijdrage aan een goede stembusuitslag op 21 maart. Dit programma is een waardevolle leidraad voor hen die straks als CDA-raadslid in de gemeente Noordoostpolder worden gekozen.

*Marien Verhagen, voorzitter
Harrie Scholtmeijer, secretaris*

Inhoudsopgave

1. **Waarden en tradities**

- Normen
- Zondagssluiting

2. Coffeeschop

- Cultuurlandschap
- Ontstaansgeschiedenis

3. Cultuur

4. **Sterke samenleving**

- Recht om uit te dagen

5. Burgerparticipatie

- Huisvesting
- Wonen

6. Krimp in de dorpen

- Verkeer
- Digitalisering

7. Vrijwilligers

- Maatschappelijke stage
- Sportvoorzieningen
- Nieuwkomers

8. Integratie

- Nederlandse taal

9. **Familie en gezin**

- Inclusieve samenleving
- Speeltuinen

10. Ontmoetingscentra

- Onderwijs
- Verenigingen

11. Zorg

12. Kosten

- Mantelzorg
- Ouderenbeleid

13. Gezondheidszorg

14. Armoedebeleid

- Laaggeletterdheid

15. Werk

16. **Eerlijke Economie**

- Stadshart

- Landelijk gebied

17. Duurzame landbouw

- Leefbaarheid

18. Alternatieve energie

19. Erfsingels

- Worldpotatocity

20. Arbeidsparticipatie

- Werkgelegenheid
- Onderwijs

21. Zuiderzeelijn

- Buitendijkse haven
- Lelystad Airport

22. Floriade

1. Waarden en tradities

Het CDA staat voor de gedeelde waarden die ons verbinden, voor de traditie van gerechtigheid, tolerantie en verantwoordelijkheid en voor de Joods-Christelijke wortels die ons land hebben gevormd. In een onrustige wereld vormen juist deze gedeelde **waarden en tradities** de identiteit van onze samenleving. Juist daarom wil het CDA onze waarden en tradities beschermen en doorgeven in opvoeding en onderwijs.

Waarden en tradities zijn belangrijk voor de samenleving. Veel mensen ervaren hun eigen leven als goed, maar maken zich zorgen over hoe wij met elkaar omgaan. Hoffelijkheid op straat, respect voor elkaar, iets over hebben voor de ander en niet altijd en overal het eigen belang voorop stellen: dat zijn waarden die in allerlei Nederlandse tradities – lokaal en nationaal – al generaties lang worden doorgegeven. Tradities die ook gevoed zijn door een lange Nederlandse geschiedenis in de wereld. Een geschiedenis waarin velen uit Nederland over de wereld zijn verspreid maar ook waarin velen vanuit allerlei delen van de wereld hun thuis hebben gevonden in Nederland. Waarden en tradities helpen ons om ons thuis te voelen in een onrustige wereld. Christendemocraten koesteren de waarden die vastigheid geven en de tradities die onze samenleving bijeen helpen houden. Voor onze gemeente betekent dit concreet:

Waarden en normen

Op **waarden** kunnen wij elkaar aanspreken. De regels die we met elkaar afspreken moeten door burgers en overheid **gehandhaafd** worden. De gemeente kan in bijvoorbeeld het groenonderhoud het goede voorbeeld geven. Ook burgers mogen worden aangesproken wanneer zij hun leefomgeving laten verrommelen. Handhaven is het aanspreken (en beboeten) bij het weggooien van afval op straat. Handhaven is ook het controleren van de aanleg en het onderhoud van erfsingels bij agrarisch onroerend goed. Voor de veiligheid is het belangrijk dat er meer **blauw op straat** komt.

De afspraken over **winkelsluiting op zondag** zijn voor het CDA belangrijk.. Naast het feit dat we vanuit onze traditie een dag in de week de aandacht op niet-materiële zaken kunnen willen richten, zijn er meer redenen waarom zondagsopenstelling van winkels in de Noordoostpolder geen goed idee is. In sociaal-cultureel opzicht betalen onder meer families en de kleine middenstand de prijs van de 24-uurseconomie: verruiming van de openingstijden is voor het midden- en kleinbedrijf relatief veel duurder en moeizamer dan voor grote winkelketens. Uit onderzoek blijkt verder dat de werkgelegenheid en omzet niet tot nauwelijks groeien maar zich vooral spreiden. Wij vinden maximaal **12 koopzondagen per winkel** genoeg. Liefst gezamenlijk. Afspraken over welke dat zijn laten we over aan de ondernemers.

Het **coffeeshopbeleid** is een lastig dossier. We willen toe naar een gezonde samenleving. Met elkaar streven we zelfs naar een rookvrije samenleving, omdat roken slecht is voor de gezondheid. Ook (soft) drugs kennen een verslavende werking, en die moeten we dus zo ver mogelijk uit de buurt van onze kinderen houden. Daarom past het niet dat we het oogluikend toestaan, of zelfs stimuleren. De productie van soft drugs is veelal in handen van het criminele circuit; houd je dat als overheid niet op afstand, dan dreigt een vermenging van onder- en bovenwereld. Het CDA ziet daarom geen plaats voor een coffeeshop in onze gemeente.

Culturele rijkdom

De Noordoostpolder kent een rijke, eigen **cultuur**. Of het nu gaat om monumentale gebouwen, culturele gebruiken of kenmerkende feesten; zij zijn voor de polderbewoners momenten waarop dit gemeenschappelijke wordt beleefd en vormen een uitdrukking van de eigen identiteit.

Ook een jong gebied als de Noordoostpolder is rijk aan tradities. De Noordoostpolder is een bijzonder en gaaf **cultuurlandschap**. Daar moeten we zuinig op zijn! Rentmeesterschap staat hoog in het vaandel bij het CDA.

- Er is aandacht voor de bijzondere **ontstaansgeschiedenis** van de Noordoostpolder.

- De **ruimtelijke structuur** van de polder blijft zo veel mogelijk intact, maar mag geen belemmering vormen voor leven en handel. Nieuwe ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de Wellerwaard moeten mogelijk blijven. De Noordoostpolder mag geen museum worden.
- De status van **Schokland** als Werelderfgoed blijft onaangetast. We staan positief tegen een verdere ontwikkeling van het Werelderfgoed en een museale ontwikkeling op het eiland. De waterhuishoudkundige en financiële risico's moeten onder controle zijn. Alle basisschoolkinderen gaan een keer naar het werelderfgoed Schokland.
- De **Poldertoren** blijft behouden en krijgt een functie.
- Aandacht voor de oorspronkelijke **opzet en inrichting** van de dorpen (bijv. Nagele) is belangrijk. Verander daar niet te veel aan.
- Maak ruimte voor nieuwe bestemmingen van bestaande **gebouwen**, bijvoorbeeld kerkgebouwen, in de dorpen.
- De **huizen** in de oudste straten in Emmeloord, bijvoorbeeld de Rietstraat krijgen een gemeentelijk monumentenstatus
- Bij de honderdjarige viering van de Zuiderzeewet krijgt ir. Cornelis **Lely** ook in de Noordoostpolder de erkenning die die hij verdient: zonder hem was de Noordoostpolder er niet gekomen.

Cultuur is belangrijk voor mens en samenleving. Het draagt bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen en geeft een gevoel van verbondenheid binnen gemeenschappen. De overheid heeft daarin niet noodzakelijk het primaat, maar bewaakt de randvoorwaarden en ondersteunt maatschappelijke partners, zoals scholen en culturele instellingen. Daarom vindt het |CDA het van belang dat laagdrempelige voorzieningen voor het beoefenen van muziek en voor het lezen beschikbaar blijven. Juist ook voor kinderen en mensen die minder gebruik maken van andere culturele voorzieningen.

We zijn blij met het Cultuurbedrijf en zijn voorstander van gemeenschappelijke huisvesting mits er een sluitende businesscase te maken is.

Als gevolg van de nieuw te voeren Omgevingswet moet de gemeente in de komende raadsperiode een omgevingsplan maken. Daarin worden ook regels voor cultureel erfgoed opgenomen. Het gemeentelijk omgevingsplan biedt kansen om cultureel erfgoed beter te beschermen en eigen accenten aan te brengen, zoals de bescherming van religieus, agrarisch en cultureel erfgoed. Uitgangspunt voor het CDA is maatwerk, ruimte voor variëteit en maatschappelijk initiatief. Veel lokale gemeenschappen zijn immers heel divers en kennen hun eigen subculturen. Het omgevingsplan biedt

de mogelijkheid om de wet- en regelgeving op lokaal niveau kritisch onder de loep te nemen. Bij het verminderen van regels is het van belang dat het lokale bestuur vertrouwen aan inwoners durft te geven, bereid is tot 'loslaten' en aansluiting zoekt bij maatschappelijke initiatieven.

2. Sterke samenleving

De gemeente is voor het CDA vooral een gemeenschap, waarin mensen samen leven. Voor een **sterke samenleving** zijn juiste verhoudingen tussen samenleving, markt en overheid nodig. In die samenleving staan mensen centraal – betrokken inwoners die met elkaar samenleven, werken en bouwen aan deze gemeenschap.

Burgerschap vraagt om een gedeeld besef van waarden en normen, van rechten en plichten. Daarbinnen ontstaat ruimte voor solidariteit en voor verschil in opvattingen, ambities en vaardigheden.

Het CDA wil de komende jaren blijven werken aan sterke buurten, wijken, kernen en dorpen; aan een samenleving waar alle mensen zich veilig en thuis voelen, omdat ze weten dat er altijd iemand is die naar hen omkijkt. Niemand staat er alleen voor. Een sterke samenleving van betrokken gemeenschappen is gebouwd op saamhorigheid en gedeelde verantwoordelijkheid, en geeft mensen directe invloed op hun eigen leefomgeving. De gemeente is bovenal dienstbaar aan onze inwoners, bedrijven en organisaties. Een sterke samenleving laat meer ruimte voor eigen keuzes. Dat betekent minder regels van bovenaf en meer zeggenschap voor onze inwoners zelf. Voor onze gemeente betekent dat concreet:

De lokale democratie biedt mensen volop de kans om **burgerschap** te tonen. Wij staan voor meer zeggenschap, eigenaarschap en ruimte

voor initiatiefnemers en pleiten daarbij voor een bestuur dat partner is, ruimte geeft en de voorwaarden schept voor het initiatief (doe-democratie). Dit vraagt om een andere houding van lokale politici: meer loslaten, meer vertrouwen en meer aanvullend in plaats van regelend handelen. Zo willen wij de betrokkenheid bij het gemeenschappelijk wel en wee in de polder laten groeien.

Nu er weer erkenning komt voor wat inwoners en hun instellingen zelf kunnen bijdragen aan de samenleving vraagt het CDA bijzondere aandacht voor de veranderende rol van ambtenaren, raadsleden en bestuurders. Een netwerkende of zelfs participerende overheid vraagt om een ander type **bestuur**. Bij een participerende overheid moeten bestuurders vanuit publieke doelen aansluiten bij inwoners en bedrijven die maatschappelijke waarde ontwikkelen. Passend organiseren vraagt ook om loslaten. De gemeente treedt vooral kaderstellend en ondersteunend op. Wij vinden het belangrijk dat buurten en dorpen invloed hebben op het beleid.

Recht om uit te dagen

Het CDA gelooft in de kracht van de samenleving en wil daarom dat inwoners en verenigingen het recht krijgen om de uitvoering van een collectieve voorziening van de gemeente over te nemen. Dit kan om van alles gaan: het groenonderhoud van een park in de buurt, het beheer van sportvelden door de club of de

zorg voor ouderen. Met een '**recht om uit te dagen**' (right to challenge) krijgen inwoners het recht om bij de gemeente een alternatief voorstel in te dienen voor een bepaalde dienst, voorziening of plan van de gemeente. In een sterke samenleving geeft de gemeente **initiatieven van inwoners ruim baan**, soms door financiële ondersteuning en vaak door als gemeente los te durven laten in plaats van initiatieven over te nemen. Door samenwerking van vrijwilligers en gemeente wordt het geheel meer dan de som der delen. De gemeente sluit vooral aan bij bestaande initiatieven waar inwoners al enthousiast over zijn. Laat ruimte om daar waar het mis gaat niet alles meteen in te vullen met regels en verordeningen. Ook grootschalige initiatieven hebben kans van slagen.

Er moet een goede **balans** zijn tussen de verantwoordelijkheid van de gemeente en de betrokkenheid van inwoners. Het omgaan met verwachtingen is essentieel voor het welslagen van burgerparticipatie. De gemeente moet daarbij transparant, duidelijk en eerlijk zijn over de (on)mogelijkheden. Voor elk onderwerp of project moet vooraf duidelijk zijn hoe inwoners betrokken worden.

Huisvesting

Het CDA wil **betaalbare woningen** voor alle doelgroepen in ieder dorp. Woningtoewijzing houdt rekening met de voorkeursplaats van onze inwoners. We willen dat de gemeente collectief

en particulier opdrachtgeverschap stimuleert. Het CDA verwacht van de gemeente dat zij ruimte biedt aan en open staat voor initiatieven. We versterken cohesie, door inwoners ruimte te geven zelf een rol te spelen in het bouwen van hun eigen woning of buurt. Dat vraagt ook om minder regels waar dat kan. De ruimte die de nieuwe Omgevingswet hiervoor biedt wil het CDA aangrijpen. Er moet een juiste mix in het woningaanbod zijn. In ieder dorp is vernieuwing mogelijk. Dit kan ook door inbreiding in dorpen en wijken. Krimp wordt tegengegaan.

De gemeente heeft als taak ervoor te zorgen dat er voldoende **woonruimte** aanwezig is. Dit vraagt om voldoende mogelijkheden voor onder andere sociale huur. Het CDA wil dat gemeente bij de uitvoering van deze verplichting nadrukkelijk rekening houdt met de toegankelijkheid van (sociale) huur voor starters, gezinnen en andere groepen die hierop zijn aangewezen. Dus worden er ook andere huisvestingsmogelijkheden ontwikkeld. We zien dat huurwoningen alleen nog maar aangeboden kunnen worden aan de lagere inkomensgroepen. Huizen met een huur die verhuurd kunnen worden als sociale woningbouw vindt men vooral in de oudere wijken en dorpen. Deze zijn aan renovatie toe. Vernieuwing van deze straten en behoud van sociale huur is een grote en nodige opgave voor de hele Noordoostpolder.

De dorpen in de Noordoostpolder hebben te maken met **krimp** van het

aantal inwoners. De voorzieningen verdwijnen. We zien ook vraag naar woningen door jongeren die terugkomen en ouderen die willen blijven. Per dorp is dit verschillend en liggen er andere kansen. We zien veel initiatieven in de dorpen, op het gebied van sport, vervoer, zorg en cultuur. het CDA ondersteunt die beweging, hier past een faciliterende houding van de gemeente, ook in middelen. De dorpen maken zelf hun huisvestingsplannen voor hun voorzieningen. In ieder dorp is minstens één school, liefst gecombineerd met andere voorzieningen De kaders gesteld in 'Voorzien in Vastgoed' en de inbreng van het dorp gaan bepalen wat realiseerbaar is. Integraal Gebiedsgericht Werken (IGW) heeft een belangrijke rol.

Verkeer

Bereikbaarheid is belangrijk. Verbetering van het **OV naar Kampen en Zwolle** is topprioriteit. De N50 moet over de volle lengte een upgrade krijgen naar een **A50**. De Zuiderzeelijn moet terug op de agenda en de mogelijkheden voor een **snelle OV-dienst** naar de Randstad (in welke vorm dan ook) moeten onderzocht worden. Daarnaast is er een onderzoek naar de haalbaarheid van een (gedeeltelijke) **rondweg om Marknesse** bij verdere uitbreiding van het dorp op zijn plaats. Wij willen, samen met de provincie, goede concessies afsluiten voor het openbaar vervoer, waarin de Noordoostpolder goed bereikbaar blijft. Voor de **dorpen**

zijn alternatieven als (Collectief) Vraagafhankelijk Vervoer misschien betere opties dan een enkele buslijn. Het CDA zet zich daarvoor in. Daarom willen wij innovatie op ICT-gebied die hierop is gericht stimuleren. Vraagafhankelijk vervoer kan ook een aanvullende functie hebben voor reguliere OV-verbindingen door reizigers op aanvraag vanuit diverse locaties naar OV-haltes te vervoeren. Ook kunnen we nieuwe combinaties in het doelgroepenvervoer bieden. Vervoersinitiatieven waarbij vrijwilligers het mogelijk maken dat er meer gerealiseerd kan worden vinden we prima. Bij infrastructurele maatregelen wordt het belang van **fietsers** meegenomen.

Gemeenten maken deel uit van een sterk veranderende samenleving, waarin de steeds verdere **digitalisering** van de informatievoorziening een van de belangrijkste ontwikkelingen is. De internettechnologie biedt kansen om te komen tot steeds meer op maat gesneden, persoonlijke online dienstverlening die goed, gemakkelijk en snel is. Daarnaast willen we ook de menselijke maat in de dienstverlening van de gemeente. Wij willen een gericht aanspreekpunt voor specifieke doelgroepen (ondernemers, verenigingen) waar zij met al hun vragen over overheidsdienstverlening terecht kunnen.

Verenigingsleven en vrijwilligers

Het CDA is dé partij van de samenleving, en als geen ander in staat de balans te vinden tussen individuele verantwoordelijkheid en solidariteit. Inwoners, vrijwilligers, lokale ondernemers, verenigingen en geloofsgemeenschappen hebben vaak waardevolle ideeën over de zorg voor elkaar. Daarom is een vast contact met deze organisaties van belang.

Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Daar leren jongeren dat sport leuk is, ze leren samen te werken, om te gaan met teleurstellingen, de handen uit de mouwen te steken, respect te hebben voor gezag (trainer, scheidsrechter), wellicht zelfs mee verantwoordelijkheid te dragen voor het beheer en onderhoud van een terrein.

Vrijwilligers verdienen ondersteuning. Zonder vrijwilligers en verenigingen is er geen muziek, geen cultuur en geen sport in de Noordoostpolder. We willen graag een duurzaamheidsfonds (bijvoorbeeld ten behoeve van energiebesparing) waar lokale verenigingen een beroep op kunnen doen en waarbij rente en aflossingstermijn in overleg met de vereniging wordt vastgesteld zodat deze aansluiten bij de financiële capaciteit van de vereniging. Wij willen de verenigingen stimuleren (bijvoorbeeld met extra subsidie) gebruik te maken van hun 'Recht om uit te dagen' op het gebied van onderhoud van sportgebouwen en

sportvelden. Dit kan ook deels door de zelfwerkzaamheid te belonen.

De **Verklaring Omtrent Gedrag** moet voor vrijwilligers gratis zijn.

Wij willen graag jongeren betrekken bij onze samenleving. Lokaal geven we daar nu al invulling aan met de **maatschappelijke stage**. Het CDA wil dat de gemeente zich inzet voor de maatschappelijke stage door deze te ondersteunen met budget. Samen met scholen en instellingen zoekt de gemeente naar een zinvolle invulling van deze stage.

Wij houden **(sport)voorzieningen** in stand in de breedte en in de dorpen als er draagkracht voor is. Wel vinden we dat er slim gekeken moet worden naar gebouwen en faciliteiten in de dorpen en wijken. Er moet worden samengewerkt en gedeeld waar dit kan. Buurt en dorpshuizen hebben bestaansrecht als het dorp of de buurt zelf actief is.

Nieuwkomers

Arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de economie van de Noordoostpolder. Steeds meer migranten vestigen zich hier permanent. Belangrijk is hierbij een goede integratie in dorp en wijk. Daarbij hoort een evenwichtige spreiding van migranten over de woongebieden en taalonderwijs. Ook werkgevers hebben hierin een verantwoordelijkheid. De gemeente maakt over huisvesting afspraken met verhuurders. Voor tijdelijke werknemers is grootschalige huisvesting in het buitengebied een goede oplossing. Voor niet-

Nederlands sprekenden die voor werk naar de Noordoostpolder zijn gekomen en langer blijven, geldt ook dat zij Nederlands moeten leren om goed deel te kunnen nemen aan onze maatschappij. Werkgevers hebben hier ook een verantwoordelijkheid.

In de Noordoostpolder zijn mensen met een **verblijfsstatus** welkom. Met verhuurders worden afspraken gemaakt over huisvesting, niet alleen in eengezinswoningen maar ook in nieuwe wooninitiatieven. Nieuwkomers worden van het begin af intensief begeleid, zodat zij zo snel mogelijk hun weg in onze samenleving vinden. **Integratie** is niet vrijblijvend. Wij vragen van hen inzet om Nederlands te leren en te integreren. Een goede beheersing van de **Nederlandse taal** behoort tot de belangrijkste voorwaarden voor een succesvolle inburgering van nieuwkomers. Het CDA wil dat de gemeente vergunninghouders direct in aanraking brengt met onderwijsmogelijkheden en vrijwilligerswerk, zodat de stap naar betaald werk kleiner wordt. Als er sprake is van gezinshereniging leren de vrouwen Nederlands!

Met behulp van vrijwilligers (maatjes) kunnen nieuwe Nederlanders snel hun plek vinden in de plaatselijke samenleving. Daarbij is ook aandacht voor de rijke culturen die nieuwe Nederlanders kunnen toevoegen.

Op Koninkrijksdag (15 december) worden nieuwe inwoners die Nederlander zijn geworden door de

gemeente in de schijnwerpers gezet. Gedurende het jaar daarna worden zij voor gedenkdagen en festiviteiten door de gemeente uitgenodigd.

3. Familie en gezin

In die sterke samenleving staat niemand er alleen voor. Dat geldt als eerste voor ons eigen thuis in familie en gezin, waarop je altijd terug kunt vallen, waar we elkaar helpen en verantwoordelijkheid voor elkaar nemen.

Families vormen het fundament van Nederland. Veel stellen mogen kinderen ontvangen.

Christendemocraten geloven dat ieder kind naar Gods beeld geschapen is. Veel kinderen groeien op in warme gezinnen. Met ouders die de even mooie als verantwoordelijke taak op zich nemen hen op te voeden.

Voor het CDA is elk gezin – in welke samenstelling dan ook – van waarde. Die families vormen het startpunt van ons leven waar we, als het goed is, in geborgenheid mogen opgroeien. Door allerlei omstandigheden zien we ook steeds meer samengestelde gezinnen. Het CDA vindt het mooi dat ook op die manier volwassen mensen verantwoordelijkheid nemen voor elkaars kinderen. In veel gezinnen nemen ook andere familieleden een belangrijke rol in: opa's en oma's die oppassen, of een tante die in lastige tijden bijspringt. De zorg in Nederland zou ondenkbaar zijn zonder de inzet, liefde en aandacht van deze mantelzorgers. Wij hebben daar grote waardering voor en voelen het als een plicht om hun zorg te ondersteunen en te vergemakkelijken.

Voor onze gemeente betekent dat concreet:

Gelijkwaardigheid

Leeftijd, lichamelijke, psychische of verstandelijke **beperkingen mogen geen belemmering zijn** voor deelname aan de samenleving. We staan voor een samenleving, waarin iedereen erbij hoort. Zo'n samenleving kan niet eenzijdig door de overheid worden gecreëerd. Iedereen die deel uitmaakt van de samenleving is daarvoor nodig. Dat begint bij het gezin en/of de directe woonomgeving. Maar ook op school, in het bedrijfsleven, in de sport en in het uitgaansleven is inclusief denken en niemand buitensluiten belangrijk. Het CDA wil initiatieven ondersteunen die een inclusieve samenleving dichterbij brengen. Dat betekent dat het CDA activiteiten ondersteunt waarbij mensen met beperkingen zich welkom voelen en worden opgenomen in de reguliere samenleving.

Kinderen zijn belangrijk maar kwetsbaar. Wij bepleiten strengere **controle op verkeersovertredingen** in kinderrijke buurten en in de omgeving van (sport)parken. Hiermee, en door het bieden van veilige routes en oversteekvoorzieningen, draagt de gemeente zorg voor de zelfstandige mobiliteit van kinderen.

De gemeente zorgt voor goede (ook informele) **speelmogelijkheden** in elke buurt, voor verschillende soorten spel en ontmoeting, voor alle leeftijden en voor kinderen met en zonder beperking. De buurt moet hierbij worden betrokken.

In ieder dorp en in iedere wijk van Emmeloord moet een plaats zijn waar bewoners van verschillende generaties elkaar kunnen **ontmoeten**. Dat kan een wijkcentrum zijn, een dorpshuis, een kantine van een sportvereniging of een MFA waarin ook een school gehuisvest is. De inwoners van ieder dorp of wijk zijn betrokken bij de keuze voor de wijze waarop dit geregeld is en zijn medeverantwoordelijk voor de invulling. Burgerinitiatieven die bijdragen aan ontmoeting en omzien naar elkaar worden actief ondersteund door de gemeente. Deze initiatieven van onderop zijn de motor van de Noordoostpolder en dragen bij aan de cultuur en structuur van de gemeenschap. Zij verdienen waardering.

Onderwijs

In ieder dorp blijft minimaal een **school** aanwezig waarbij ruimte is voor verschillende identiteiten. Zo mogelijk wordt dit gecombineerd met andere functies, zoals consultatiebureaus, kinderopvang, taalles e.d. Er is ruimte voor ontmoeting. Peuterspeelzalen en kinderopvang willen we samenvoegen tot één voorschool, zodat deze kinderen weer met elkaar spelen én leren. Wij willen dat kinderen tussen twee en vier jaar recht krijgen op een aantal dagdelen voorschool, met de mogelijkheid voor aanvullende opvang voor ouders die dat willen.

In het voortgezet onderwijs zal ver(nieuw)bouw plaats moeten vinden. Het CDA streeft daarbij naar clustering

van gebouwen in een campusachtige omgeving. Dit biedt voordelen voor efficiënte benutting van de gebouwen en voorzieningen. Een gevarieerd en kwalitatief onderwijsaanbod met een toekomstbestendige, bijna energie-neutrale onderwijshuisvesting is de ambitie van het CDA. **Keuzevrijheid in het onderwijs** is voor het CDA een grondrecht.

Het verzorgen van goed onderwijs is primair een taak van de schoolbesturen. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting. Door krimp van het aantal leerlingen, veroudering van het gebouwenbestand en nieuwe onderwijskundige inzichten zal de komende jaren geïnvesteerd moeten worden in renovatie en/of nieuwbouw. Goede samenwerking tussen gemeente, inwoners en schoolbesturen is hierbij van groot belang met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid.

Verenigingen

Het CDA vindt het belangrijk dat je in elk dorp kunt **sporten**. Het CDA doet een beroep op sportverenigingen om de samenwerking te zoeken waar dat nodig is. Om kosten beheersbaar te houden kunnen verenigingen zelf het onderhoud ter hand nemen. Wij vinden het belangrijk dat ieder kind kan sporten of zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming. Sport moet voor alle jongeren mogelijk zijn. Door jongeren te laten bewegen leveren verenigingen een belangrijke bijdrage

aan het tegengaan van overgewicht. Als ouders een sportvereniging niet kunnen betalen krijgen kinderen en jongeren sportvouchers. Om alle kinderen mee te kunnen laten doen vraagt veel van een vereniging. Als zij zich willen inzetten voor jongeren met extra uitdagingen in het leven kunnen zij ondersteund worden. Ondersteuning van vrijwilligers moet eenvoudig zijn. Daar ligt met name een taak voor de combinatiefunctionarissen.

Zorg

Het **gezin** wordt ondersteund om de zorg voor elkaar te kunnen waarmaken. Geen enkel gezin is zelfredzaam. Iedereen ontvangt wel hulp van familie, burens of vrienden. Waar meer ondersteuning nodig is omdat het gezin het niet redt of de problemen te groot zijn gaan we uit van samenredzaamheid. Samen met het gezin wordt een plan gemaakt waarin alle betrokkenen een gezamenlijk plan maken uitgaande van de eigen mogelijkheden.

Het team Doen is de lokale toegang tot **zorg**. Belangrijk is dat de toegang tot zorg zo is georganiseerd dat jongeren naar de meest adequate zorg op het juiste moment worden geleid: dus 'licht' waar het kan en 'zwaar' waar het moet. Preventie is belangrijk, snel lichte zorg kan zware zorg voorkomen. Maar soms moet er snel door verwezen worden. Daarnaast kan het zijn dat snel ingrijpen nodig is. Wachtlijsten in de jeugdzorg zijn voor ons onaanvaardbaar. We willen graag experimenten met nieuwe

financieringsvormen waarbij de te behalen resultaten vanuit de eigen verantwoordelijkheid van zorginstellingen en professionals leidend zijn.

We willen de samenwerking tussen basisscholen en team Doen

versterken. Juist om de drempel voor ouders te verlagen. Het team Doen is effectief gebleken in situaties waar de zorg gecoördineerd moet worden. De preventieve kant van team Doen kan verder ontwikkeld worden. Dit kan niet alleen bij de werkers van team Doen liggen.

Zorginstellingen zijn voor het CDA belangrijke partners om onze jongeren de juiste hulp en ondersteuning op het juiste moment te geven. Wij vertrouwen de zorgprofessional en vinden het onwenselijk dat de gemeente op zijn stoel gaat zitten. Het is daarbij belangrijk dat gemeente een financieringsvorm hanteert die dit partnerschap ondersteunt. Veel jongeren dreigen tussen wal en schip te vallen als ze 18 worden. Vaak gaan ze dan over van de Jeugdwet naar iets onduidelijks. Het CDA vindt het belangrijk dat gemeente oog heeft voor deze situatie en hier een gerichte aanpak op ontwikkelt. Er is nog een wereld te winnen door sneller maatwerk te leveren voor de juiste hulp voor het kind en onnodige bureaucratie terug te dringen.

4. Zorg voor elkaar

Die belofte van **zorg voor elkaar** doen we als samenleving. Als iedereen weer verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leven en dat van anderen, vormen we met elkaar die samenleving waarin niemand aan zijn lot wordt overgelaten en waar de zorg voor onze ouderen, zieken en gehandicapten goed geregeld, en waar mogelijk onderling vormgegeven is.

Het CDA streeft naar een samenleving waar mensen zoveel als mogelijk mee kunnen doen ongeacht geslacht, leeftijd, inkomen en eventuele beperkingen. Het CDA zet in op een samenleving die een goede sociale verbondenheid kent met gebundelde inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en professionals in een hecht netwerk dat werkt volgens het principe 1 gezin, 1 plan, 1 hulpverlener. Mensen die het nodig hebben, worden ondersteund op een wijze die bij hen past. Wij willen ervoor waken dat we in de gemeente allerlei nieuwe regels gaan vastleggen die maatschappelijke problemen niet écht gaan oplossen. Concreet betekent dat voor de Gemeente Noordoostpolder:

Ouderenbeleid

Ouderen blijven langer thuis wonen. De meesten willen dit graag, anderen kiezen liever voor een meer beschutte woonplek waar ze meer veiligheid en ontmoeting ervaren. Eenzaamheid en gebrek aan zingeving kan een groot probleem zijn als je afhankelijk bent en aan huis gebonden. Het

verzorgingshuis van vroeger bestaat niet meer. Andere beschutte woonvormen zijn nodig, in Emmeloord grootschalig bijvoorbeeld aan de Lange Nering. In dorpen en wijken liefst geïntegreerd in de buurt: hofjes waar ouderen en jongeren bij elkaar wonen en elkaar ondersteunen. Zorg en hulp komt voor een deel gewoon uit de wijk of dorp.

Aanpassingen van woningen moeten snel en makkelijk kunnen. Wanneer dit te duur is kan er een tijdelijke woonunit geplaatst worden. Verplicht verhuizen buiten dorp of wijk naar een aangepaste woning is niet wenselijk. Domotica en tijdelijke logeerszorg moeten goed geregeld zijn zodat ouderen echt kunnen kiezen waar ze willen wonen.

Zorg voor elkaar gaan we samen mogelijk maken. Veel ouderen wonen hun hele leven al in hun woning en daar willen ze blijven wonen, ook als er zorg en ondersteuning nodig is. Te laat wordt er nagedacht wat daarvoor nodig is en welke mogelijkheden er zijn. Het gaat om aanpassingen in huis, mantelzorgondersteuning, financiële consequenties. Het CDA ziet een belangrijke rol voor een ouderenconsulent. Zij gaat het gesprek aan met de oudere, de mantelzorg en het netwerk daarom heen. Samen maken zij een plan van wat er ingezet moet worden om langer thuis te kunnen blijven wonen. Dit kan mantelzorgondersteuning zijn, vervoer, hulp uit de buurt maar ook zorg en aanpassingen in huis. Zij regelt vervolgens de eventuele aanpassingen

en benodigde ondersteuning. Samen met zorgpartners, woningbouwcoöperatie en gemeente kan dit ontwikkeld worden. Voor mensen met een koopwoning ziet het CDA een oplossing in de blijverslening.

Nieuwe woonvormen zorgen voor een buurt waar het niet alleen goed wonen is voor ouderen maar ook voor bijvoorbeeld een alleenstaande ZZP'er of voor een jongere die voor het eerst zelfstandig gaat wonen. Ook gezamenlijk wonen op een boereerf moet kunnen. Deze (burger)initiatieven worden door het CDA ondersteund. De gemeente heeft de regie maar ook de woningbouwcorporatie heeft hierin een opdracht.

Gezondheidszorg Het CDA is blij met de ontwikkeling dat de beide **ziekenhuizen** gaan samenwerken en met andere zorgaanbieders tot een gezamenlijk zorgaanbod komen. Zo blijft goede zorg dichtbij en bereikbaar voor iedereen. Waar mogelijk zal het CDA dit initiatief steunen. Het CDA gaat uit van de persoonlijke kracht en waardigheid van mensen. Natuurlijk houden we rekening met wat mensen niet kunnen, maar ons vertrekpunt is wat mensen wel kunnen. Dat vergt geen algemene regels maar **maatwerk**, ook bij thuiszorg.

We willen ook in de zorg de mogelijkheid instellen dat inwoners met een 'recht om uit te dagen' voorstellen doen om **zelf de zorg in hun omgeving te organiseren** als

alternatief voor zorg die wordt aangeboden door de gemeente. De gemeente kan samen met organisaties de transformatie in de zorg bewerkstelligen. Dat kan via de contractering. Er is geld voor het op gang helpen van vernieuwende ideeën. Als E-health of nieuwe technologieën inwoners helpen meer regie over hun leven te krijgen, steunen we die nieuwe ontwikkeling.

Uitgangspunt voor het CDA is dat de **voorzieningen voor iedereen toegankelijk blijven**. Het vragen van een eigen bijdrage kan dienen als 'remgeld' om de zorgkosten in de hand te houden. Hierdoor kan er langer zorg worden geboden van een beperkt budget. Daarbij dreigt zorgmijding als de eigen bijdragen van mensen te hoog worden. Het CDA staat voor zorg voor iedereen die dat nodig heeft. Waar mogelijk organiseert de gemeente een vangnet voor mensen met een smalle beurs, en voert ze gericht beleid om de eigen bijdragen naar draagkracht te heffen. Hierbij hebben wij in het bijzonder oog voor de middeninkomens die vaak net buiten alle regelingen vallen. Een inkomensstaffel voor eigen bijdragen vinden wij nodig, zodat mensen die net boven de minimumgrens zitten niet onevenredig hoge eigen bijdragen hoeven te betalen.

Mantelzorg

De Noordoostpolder kent vele vrijwilligers en mantelzorgers. Zij verdienen een compliment. Mantelzorgers zijn de zachte kracht in

de zorg voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken. Mantelzorgers vinden het normaal om zorg te dragen voor een hulpbehoevend(e) familielid of kennis. Blijvend aandachtspunt is de draagkracht van deze mantelzorgers, vooral ook door de zorgteams die bij dezelfde inwoner betrokken zijn. Indicaties dienen daarop afgestemd te zijn. Dagopvang en de respijtzorg binnen de gemeente blijven op orde zodat mantelzorgers van tijd tot tijd even op adem kunnen komen. Mantelzorgondersteuning en ontmoeting is zo mogelijk lokaal georganiseerd, Daarboven is voor de hele Noordoostpolder passende professionele zorg geregeld.

Professionele ondersteuning blijft noodzakelijk. Integraal werken is belangrijk. Een zorgprobleem kan immers verschillende oorzaken hebben: door gebrek aan werk, financiële problemen of eenzaamheid. Mensen moeten niet gehinderd worden door de uiteenlopende zorgsystemen waar verschillende partijen verantwoordelijk zijn. De cliënt en zijn omgeving zijn leidend, ook als het gaat om het zorgplan. Team Doen ondersteunt dit proces, en de wijkverpleging moet dit op cliëntniveau bij de doelgroep coördineren.

Armoedebeleid

Armoede is niet alleen een financieel probleem, maar vooral ook een zaak van niet kunnen meedoen in de samenleving. Daarom wil het CDA een actief armoedebeleid van gemeente.

Ook hier geldt dat de inwoner eerst zelf verantwoordelijk is. Langdurige **armoede** zorgt voor stress en dat zorgt er weer voor dat mensen moeilijk zelf hun oplossingen kunnen organiseren. Dienstverlening moet erop gericht zijn dit zelforganiserend vermogen weer aan de gang te krijgen. Dit vraagt om coaching en begeleiding. Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen op school en in hun vrije tijd. Een regeling maakt het mogelijk dat kinderen mee kunnen doen. Faciliteiten om armoede onder kinderen tegen te gaan, worden in een **kindpakket** samengevat zodat in een keer overzichtelijk is welke faciliteiten ten goede komen aan kinderen. Oplossingen kunnen soms persoonsgebonden zijn. Regelingen zijn te ingewikkeld en daardoor wordt er te weinig gebruik van gemaakt. Maatwerk kan soms een betere oplossing zijn. Hoogte van de norm voor het minimabeleid is 120% van de bijstandsnorm.

Zelfredzaamheid

20% van onze bevolking is **laaggeletterd** en/of digibeet. In een steeds ingewikkelder wordende samenleving gaat dit een steeds groter probleem worden, dat zorgt voor werkloosheid, armoede en eenzaamheid. Het gevoel hebben niet mee te kunnen doen zorgt voor een tweedeling in de samenleving. Het is vaak niet een kwestie van niet willen meedoen maar van niet kunnen. Deze groep voelt zich ongehoord en niet gezien. Ze verdwalen in de formulieren. Ze ervaren geen begrip

voor hun situatie en vinden het daarom ook lastig om begrip voor een ander te hebben. De gemeente past zijn regelingen en formulieren aan op deze doelgroep.

Dit vraagt om een goed vangnet voor vroegtijdige schoolverlaters, samenwerking en doorlopende programma's tussen onderwijs en Concern voor Werk. Taalonderwijs is bereikbaar voor iedereen en goed geregeld.

De participatiemaatschappij gaat uit van personen die zelfredzaam zijn of een netwerk hebben om samen redzaam te zijn. Hier heeft het CDA aandacht voor. Een te groot beroep op zelfredzaamheid verkleint dit netwerk juist. Bijzondere aandacht vragen de mensen die verward zijn door welke oorzaak dan ook. Het CDA wil een sluitend netwerk van woningcorporaties, zorginstellingen, maatschappelijk werk, politie en bovenlokale specialisten zodat mensen adequaat geholpen worden. Er dient te worden ingegrepen als het thuis voor de persoon en/of voor de omgeving niet langer meer kan.

Werk

Met de Participatiewet is de gemeente meer verantwoordelijk gemaakt voor het leiden naar werk. De wetgeving kent evenwel nog een aantal belemmeringen die een integrale en flexibele aanpak lastig maken, onder andere bij het geven van bonussen bij werk met inzet van uitkeringen. Het CDA wil zich inzetten voor betaald werk voor diegenen die dat kunnen.

Werk is belangrijk voor inkomen, zelfontplooiing en sociale contacten. De Werkcorporatie is een prima hulpmiddel om mensen integraal te plaatsen. Wij willen voorkomen dat jongeren tussen de wal en het schip belanden. Daarom is extra aandacht nodig voor **beschut werk** en voor de aansluiting op de arbeidsmarkt van jongeren die van het PRO/VSO-onderwijs komen. Samenwerking met scholen is nodig om **stageplekken** om te zetten naar (beschutte) werkplekken. Buitengewone werkgevers hebben we hard nodig. Laten we het hen zo gemakkelijk mogelijk maken plaatsen aan te bieden. Er is ook een groep waar werk geen redelijke kans van slagen heeft. Vroeger kwamen zij in de Wajong, tegenwoordig in de bijstand. Ook zij verdienen dat zij kunnen meedoen.

5. Eerlijke economie

De keuzes voor de lokale samenleving die we als CDA door willen geven, vertalen we ook naar een **eerlijke economie** binnen de gemeente Noordoostpolder. Bij een eerlijke economie kiest het CDA voor eerlijke kansen voor iedereen en oplossingen voor de middellange en lange termijn. Ons plan voor een eerlijke economie versterkt de basis voor de welvaart en het welzijn van de komende generaties. Dat betekent dat we verstandig investeren in de economie van morgen, in kennis, innovatie en duurzame groei.

Een eerlijke economie betekent dat mensen kunnen profiteren van een goed economisch en sociaal klimaat, waarbij iedereen de kans krijgt om met zijn talenten een eerlijk inkomen te verwerven. Het betekent ook rekening houden met de leefbaarheid en de leefomgeving. Ondernemers gaan niet alleen voor eigen winst, maar werken waar dat kan samen met onderwijsinstellingen en overheden. In een eerlijke economie houden we rekening met de andere taken die mensen naast hun werk in het leven hebben, zoals vrijwilligerswerk, mantelzorg of andere zorgtaken. Wij willen kortom goed zorgen voor wat van waarde is, de lokale economie stimuleren en de werkgelegenheid laten groeien. Het CDA wil dat iedereen van betekenis is.

Een economische groei blijft de banenmotor in de Noordoostpolder. De ondernemers zijn daarbij van groot

belang. Zij zorgen voor werk en banen. De gemeente Noordoostpolder kan slechts in beperkte mate, maar toch op belangrijke onderdelen de economie beïnvloeden. Veel bewoners uit de Noordoostpolder zijn werkzaam in het midden- en kleinbedrijf (MKB), dat goeddeels afhankelijk is van lokale en regionale keuzes en ontwikkelingen. Lokale ondernemers maken zelf de belangrijkste keuzes. Voor een florerende lokale economie mag de gemeente Noordoostpolder wel allerlei randvoorwaarden scheppen door bijvoorbeeld de regeldruk te verminderen of een gunstig vergunningenbeleid te voeren.

Stadshart

Het CDA is blij met de voortgang in het dossier Stadshart en de wijze waarop dit tot stand is gekomen. Met de kaders die gesteld zijn in het achterhoofd wordt er toegezien op de uitvoering van het centrumplan en de afspraken uit het open planproces. De ondernemers en investeerders zijn nu aan zet. Het stadshart gaat kloppen!

Vitaal landelijk gebied

Onze boeren en tuinders in de Noordoostpolder leveren een grote bijdrage aan onze eerlijke economie. Zij zorgen voor gezond, goed en veilig voedsel, de mooiste bloemen en planten voor consumenten over de gehele wereld. Bovendien spelen zij een belangrijke rol bij het duurzame beheer van natuur en groen binnen onze gemeentegrenzen. Veel boeren en tuinders hebben decennia-oude en trotse familiebedrijven. Ze geven

betekenis aan duurzaamheid, goed werkgeverschap en het creëren van meerwaarde voor de samenleving.

De Noordoostpolder heeft te maken met klink, een daling van het maaiveld, waardoor optimale akkerbouw in de toekomst steeds moeilijker wordt. Er zal in perspectief gekeken moeten worden hoe en op welke wijze de Noordoostpolder toekomstbestendig blijft voor de land- en tuinbouwsector.

Een **duurzame en een circulaire land- en tuinbouw** is daarbij gewenst. Met goed 'Rentmeesterschap' wordt duurzame en ecologisch verantwoorde groei bereikt. Het CDA wil een **natuur-inclusieve landbouw** die hoogwaardig en veilig voedsel levert, die het milieu ontlast én zorgt voor verbetering van biodiversiteit. Een polderlandschap dat de belevingswaarde van de agrarisch sector verhoogt. Daarbij is bewust en duurzaam boeren voor het CDA vanzelfsprekend. Er liggen volop kansen voor de Noordoostpolder met een sterke Agro&Food-cluster, agrarische export en groene landbouwtechnologie.

Precisielandbouw en smart farming bieden voor Noordoostpolder volop mogelijkheden. De trend naar een meer duurzame, diervriendelijke dierhouderij zet zich door. Bedrijven, instellingen en consumenten zijn er zich steeds meer van bewust dat een andere duurzame landbouw gewenst en mogelijk is. **Ondernemers die investeren in duurzaamheid verdienen de ruimte.** Het CDA erkent

het belang en de inzet van de agrarische sector voor economie, werkgelegenheid, landschap, voedselveiligheid, dierenwelzijn, natuur en milieu. Onze land- en tuinbouw is een innovatieve sector. Als CDA steunen wij initiatieven om de productie te vernieuwen zodat de sector duurzamer, gezonder en concurrerder wordt.

De **leefbaarheid in het landelijk gebied** staat of valt in

Noordoostpolder met een gezonde en sterke agrarische sector. Het CDA is bij uitstek de partij die zich inzet voor een vitaal platteland. Een platteland waar werken, wonen en recreëren samengaan. De leefbaarheid van de dorpen en het buitengebied worden hierbij verder versterkt. De komende jaren dreigt de leegstand van gebouwen in het landelijk gebied van Noordoostpolder toe te nemen. Het wordt steeds moeilijker goede nieuwe economische bestemmingen te vinden voor boerderijen, schuren en stallen die hun agrarische functie verliezen. Herbestemming van agrarische gebouwen is van groot belang. Het is zaak om dit effectief aan te pakken. Dit biedt ook kansen voor **revitalisering en ruimtelijke kwaliteitsverbetering** van het buitengebied in Noordoostpolder. Uitgangspunt is de wens om te wonen en te werken in het buitengebied optimaal te verbinden met de sanering van agrarische bedrijfsgebouwen. Daarnaast speelt de asbestproblematiek. In 2024 behoort al het asbest op daken verwijderd te

zijn. Veel agrarische bedrijfsgebouwen bevatten nog asbesthoudende vezelcementplaten. Dit wordt een enorme opgave voor het behoud en verbetering van de kwaliteit van het buitengebied. De gemeente kan faciliterend zijn bij de vervanging van oude asbesthoudende daken door nieuwe daken waar tevens zonnepanelen worden geplaatst. Waar dat maar kan, bevordert de gemeente de plaatsing en het gebruik van zonnepanelen. Er wordt creatief gezocht naar (nieuwe) mogelijkheden en subsidies.

Grootschalige zonneweiden op landbouwgrond passen volgens het CDA alleen conform de huidige structuurvisie in het glastuinbouwgebied en op incurante percelen. We blijven een van oorsprong agrarische gemeente met een open beeldkwaliteit. Het **rentmeesterschap** krijgt invulling door de energietransitie door te zetten; Noordoostpolder moet tot de kopgroep blijven behoren. Dit doen we door ruimte te geven aan innovatieve bedrijven en bedrijven en inwoners die willen investeren in duurzame energie te faciliteren. Er mag ruimte komen **voor energieopslag op het eigen terrein**. De Duurzaamheidslening moet blijven want duurzaamheid mag niet alleen voor de draagkrachtigen haalbaar zijn. Als CDA Noordoostpolder blijven we tegen schaliegas. Met deze initiatieven dringen we de uitstoot van CO₂ terug en maken we onze polder toekomstbestendiger.

Noordoostpolder moet laten zien dat we door onze innovatieve land- en tuinbouw een bijdrage leveren aan **de CO₂ reductie**.

Door meer integraal beleid (visie) en door meer flexibiliteit in (de toepassing van) de regels voor het landelijk gebied dient het landelijk gebied meer kwaliteit te verkrijgen. Dit onder de randvoorwaarden van de cultuurhistorie en het landschappelijk beeld van de Noordoostpolder. De naderende **Omgevingswet** biedt hierbij een helpende hand door toepassing van uitnodigingsplanologie, c.q. ontwikkelingsplanologie. Streven is zo snel mogelijk een Omgevingsplan te ontwikkelen dat volop ontwikkelingsruimte geeft aan alle functies in dit landelijk gebied. Onze bestaande agrarische bedrijven moeten ontwikkelingsruimte blijven behouden. Ten aanzien van het agrarisch vastgoed wil het CDA op basis van de huidige pilots bekijken of het beleid versoepeld kan worden. Het toestaan van meer boerderijwinkels of andere nevenfuncties in het buitengebied moet worden onderzocht. Het verkopen van regionale producten mag verder worden gestimuleerd, evenals met meer gezinnen wonen op één erf. Kleinschalige bedrijfsmatige ontwikkelingen op (vrijkomende) agrarische erven kunnen onder strikte voorwaarden worden toegestaan tegen uitruil van bedrijfsterrein. Grote industriële bedrijfsontwikkelingen dienen echter gecentraliseerd te

blijven. We zijn voor welstandregels. Het DNA van de Noordoostpolder moet behouden blijven maar deze regels zijn niet rigide en worden passend ingevuld. Dit houdt ons landelijk gebied aantrekkelijk om te wonen en te werken.

Op het gebied van de veehouderij komt het CDA in de eerste plaats op voor de belangen van bestaande **gezins- en familiebedrijven**. Het CDA is tegen megastallen die gerund worden door zetbazen van grote concerns. Wij als CDA zijn niet tegen schaalvergroting, als het maar op een duurzame manier gaat.

Schaalvergroting moet geen doel op zich zijn. Vestiging van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven zal worden tegengegaan. Reeds gevestigde bedrijven blijven ontwikkelingsmogelijkheden behouden met respect voor de leefomgeving en dierenwelzijn. De cultuurhistorisch-landschappelijke waarde van de Noordoostpolder is groot. Tegelijkertijd is er de behoefte om te blijven verbeteren. Bovendien willen we als CDA ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen, die zorgvuldig een plek moeten krijgen in het landschap. Het herstel van de **erfsingels** is van groot belang. De **'eilanden in het eiland'** moeten verder worden versterkt. Ook de laanbeplantingen langs wegen dienen hersteld te worden om het groene karakter van Noordoostpolder te benadrukken.

Het CDA staat positief tegenover initiatieven die bijdragen aan

natuurontwikkeling in de gemeente Noordoostpolder, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en bermen en agrarisch natuurbeheer. Voor het uitbreiden van bestaande natuurgebieden is een afweging van nut en noodzaak nodig.

Samenwerking tussen

natuurbeheerders (o.a.

Staatsbosbeheer, Flevo-Landschap en Natuurmonumenten) en de agrarische sector is gewenst. Agrarische ondernemers worden op deze manier meer betrokken bij het beheer van terreinen. Het nieuwe landbouwbeleid na 2020 zal daar meer op gaan aansturen. De gemeente heeft hierin geen directe bemoeienis, maar treedt stimulerend en voorwaardenscheppend op.

De Noordoostpolder is een mooi gebied om te wonen en te **recreëren**. Toerisme Flevoland brengt de Noordoostpolder goed onder de aandacht. Dit moet zo blijven. De strijd tegen het water en het unieke van het landschap en de vorming van de Noordoostpolder zijn hierin speerpunten. De Noordoostpolder verdient het om bezocht te worden. Onze gemeente hoort op agrarisch gebied tot de top van de wereld. Dit dragen we uit door **Emmeloord, World Potato City**. Bij het CDA bestaat de wens om een interactief beleevingscentrum te creëren. Binnen **het Potato Experience Centre** zullen activiteiten zoals workshops, inspiratiesessies, lezingen, kennisoverdracht en kookclinics georganiseerd worden. Daarbij kan

ook worden gedacht aan crossovers met thema's als (agro)techniek, gezondheid en biobased economy. Het Potato Experience Centre moet de hotspot voor alle ins & outs rondom de aardappel en open teelten in Nederland worden.

Arbeidsparticipatie, werkgelegenheid en onderwijs

Als CDA Noordoostpolder gaan we meer inzetten op de **arbeidsparticipatie** van de eigen inwoners. De hoeveelheid werkgelegenheid moet een factor zijn bij de beslissingen over verkoop van grond voor bedrijfsterreinen. Daarnaast proberen we hoogwaardige **werkgelegenheid** aan te trekken en HBO-onderwijs te faciliteren. Als Noordoostpolder koesteren we bestaande werkgelegenheid en willen we dit verder stimuleren. Een **AD-opleiding precisie landbouw** in samenwerking met Aeres is op zijn plaats in de Noordoostpolder.

We stimuleren de aansluiting van **onderwijs** op de arbeidsmarkt, zetten in op 'een leven lang leren', in combinatie met de lokale vraag van bedrijfsleven. Bedrijven moeten bewust worden gemaakt van en eventueel geholpen worden bij interne opleidingen, bijscholing en omscholing. Studenten van hogescholen moeten worden gestimuleerd om hier onderzoek en afstudeertrajecten te doen. Dit vraagt wel om huisvestingsfaciliteiten. Een **studenten- en expatshuis** moet er

daarom in de Noordoostpolder komen.

We willen snel en accuraat reageren op bedrijven die zich in gemeente Noordoostpolder willen vestigen. De slogan "Buitengewoon Noordoostpolder" moeten we verbeteren naar een slogan waarin de nadruk ligt op de aanwezige pioniersgeest, tezamen met de potenties die onze polder biedt. Dit kan worden waargemaakt door een gemeente die dit optimaal faciliteert..

Het hebben van werk is van groot belang voor onze inwoners. Werk zorgt voor inkomen, zelfstandigheid en zingeving. Werk is het belangrijkste participatiemiddel. Wie geen werk heeft en ondersteuning nodig heeft bij het vinden krijgt dat van de gemeente. Een goed functionerend werkbedrijf verdient zichzelf terug door vermindering aan uitkeringen. Wie een vangnet nodig heeft krijgt dat. Het CDA vindt dat mensen met een uitkering iets terug kunnen doen voor de samenleving, als vrijwilliger of mantelzorgers. Misbruik van voorzieningen wordt bestraft. Het CDA wil dat inwoners van Noordoostpolder optimaal gebruik gaan maken van hun talenten.

Over het **gedeeltelijk basisinkomen** willen we nadenken. We moeten voorkomen dat een basisinkomen afbreuk doet aan de gespreide verantwoordelijkheid en solidariteit. Daarom willen we niet op korte termijn dit als proef binnen onze gemeente

invoeren, maar eerst afwachten wat de resultaten van proeven elders zijn met betrekking tot werkloosheid en arbeidsparticipatie.

We willen nog steeds **de Zuiderzeelijn en hoogwaardig OV naar Zwolle**, richting het Noorden en Amsterdam.

De **Zorgeconomie** is lokaal belangrijk, ook voor werkgelegenheid en een aantrekkelijk woon- en werkklimaat. Het CDA wil nieuwe kleinschalige zorginitiatieven stimuleren.

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)

Provinciale Staten hebben op 19 juli 2017 unaniem ingestemd met het investeringsvoorstel voor de **MSNF** en het (gewijzigde) Provinciaal Inpassingsplan (PIP) vastgesteld. Daarmee is de realisatie van MSNF een belangrijke stap dichterbij. Het CDA is hier altijd een groot voorstander van geweest omdat de nieuwe buitendijkse haven bijdraagt aan de economische structuurversterking van de Noordoostpolder en zorgt voor banengroei binnen het grondgebied van Noordelijk Flevoland. In de haven zullen ondernemers uit de scheepsbouw en maritieme dienstverlening zich vestigen die nu, met name in de oude haven van Urk, onvoldoende ruimte hebben voor hun groeiende activiteiten. De nieuwe servicehaven is daarom een lang gekoesterde wens van de ondernemers uit de gemeenten Urk en Noordoostpolder. Aansluitend op de buitendijkse havenontwikkeling dient

bij succesvolle aanbesteding ook gekeken te worden naar de mogelijkheden van een **nieuw binnendijks maritiem bedrijventerrein**. In samenwerking met gemeente Urk is het CDA voor een verdere ontwikkeling van dit bedrijventerrein als werklocatie binnen zijn gemeentegrens, complementair aan de reeds bestaande en nieuwe bedrijfsterreinen in de Noordoostpolder.

Lelystad Airport

Lelystad Airport gaat voor het bedrijfsleven een katalysator zijn in economische activiteiten. De ontwikkeling van Lelystad Airport dient voor de regio en de Noordoostpolder in het bijzonder verder versterkt te worden in een samenhangend pakket van beleidsmaatregelen. Centraal staat hierbij de optimale invulling en benutting van de economische mogelijkheden op basis van de internationale bereikbaarheid van de Noordoostpolder via Lelystad Airport. Volgens het CDA is de komst van Lelystad Airport goed voor ons vestigingsklimaat en toerisme in onze gemeente. Vanuit de bestaande structuren zou hiervoor een (door het bedrijfsleven geïnitieerde) **privaat-publieke partnership** moeten worden opgezet. Het CDA wil dat in dit partnership bedrijfsleven en gemeente Noordoostpolder samen gaan werken. De gemeente Noordoostpolder heeft als publieke partner hierbij een faciliterende rol. Met oog op de komst van Lelystad Airport wil het CDA onze polder als aantrekkelijke woonlocatie

promoten voor nieuwe medewerkers van Lelystad Airport en de Floriade.

Floriade 2022

Wat kan *GROEN* voor jou en de wereld doen? Die vraag wordt beantwoord door de Floriade Almere 2022. In samenwerking met stichting Nieuwland, maar zeker ook met alle overige bedrijven en organisaties wil het CDA ons gebied tijdens deze tentoonstelling in de kijker brengen. Deze Floriade gaat over de urgente vraagstukken die samenhangen met de mondiale verstedelijking, zoals voedselvoorziening, klimaatverandering en energiewinning. De Floriade is een 'living lab'; een proeftuin voor onderzoek naar de innovatieve systemen op het gebied van reststromen, waterzuivering, water, mobiliteit, maar bovenal voedselproductie. Het thema waar we in Noordoostpolder dagelijks mee bezig zijn. De vernieuwingsdrang in de Nederlandse land- en tuinbouwsector op het gebied van voedselproductie, voedselveiligheid, duurzaamheid en gezondheid is voor het CDA reden te meer om hier aandacht aan te besteden.

Bedankt voor het lezen en de belangstelling van dit CDA-programma. Op 21 maart kunt u uw stem uitbrengen op één van de kandidaten van CDA-Noordoostpolder.